

PRAKTIJKCODE VOOR EUROPESE STATISTIEKEN

VOOR DE NATIONALE STATISTISCHE AUTORITEITEN
EN VOOR DE STATISTISCHE AUTORITEITEN
VAN DE EUROPESE UNIE

Goedgekeurd door het Comité voor
het Europees statistisch systeem

28 september 2011

EUROPEES
STATISTISCH
SYSTEEM

Inleiding

De visie van het Europees statistisch systeem ⁽¹⁾

„Het Europees statistisch systeem wil wereldleider op het gebied van statistische informatie en de belangrijkste informatieverschaffer voor de Europese Unie en haar lidstaten zijn. Op basis van wetenschappelijke beginselen en methoden zal het Europees statistisch systeem een programma van geharmoniseerde Europese statistieken aanbieden en voortdurend verbeteren, waarbij het een onontbeerlijke grondslag voor democratische processen en vooruitgang van de maatschappij vormt.“

De missie van het Europees statistisch systeem

„Wij bieden de Europese Unie, de rest van de wereld en het publiek onafhankelijke informatie van hoge kwaliteit over de economie en de maatschappij op Europees, nationaal en regionaal niveau en stellen deze informatie aan eenieder ter beschikking ten behoeve van besluitvorming, onderzoek en debat.“

Om deze missie en visie te realiseren, streven de leden van het Europees statistisch systeem naar samenwerking en een voortdurende interactie met de gebruikers overeenkomstig de beginselen van de Praktijkcode voor Europese statistieken en algemene beginselen van kwaliteitsmanagement. Naast integratie en harmonisatie behoren hiertoe betrokkenheid van het leiderschap, samenwerking met derden, tevredenheid van de medewerkers en voortdurende kwaliteitsverbetering.

De Praktijkcode voor Europese statistieken

De Praktijkcode voor Europese statistieken is gebaseerd op 15 beginselen die betrekking hebben op het institutionele kader, het statistische productieproces en de statistische output. Voor elk beginsel bieden indicatoren de mogelijkheid om de juiste uitvoering van de Praktijkcode te beoordelen. De kwaliteitsdimensies van Europese statistieken zijn opgenomen in de Europese statistiekwetgeving ⁽²⁾.

De statistische autoriteiten ⁽³⁾, bestaande uit de Commissie (Eurostat), nationale statistische autoriteiten en andere statistische autoriteiten die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken ⁽⁴⁾, verbinden zich samen met regeringen, ministeries en de Europese Raad tot naleving van de Praktijkcode.

De beginselen van de Praktijkcode vormen samen met de algemene beginselen van kwaliteitsmanagement een gemeenschappelijk kwaliteitskader voor het Europees statistisch systeem.

⁽¹⁾ Verordening (EG) nr. 223/2009, artikel 4.

⁽²⁾ Verordening (EG) nr. 223/2009, artikel 12.

⁽³⁾ Verordening (EG) nr. 223/2009, artikelen 4 en 5.

⁽⁴⁾ Verordening (EG) nr. 223/2009, artikel 1. In de Praktijkcode worden „andere nationale instanties die in elke lidstaat voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken verantwoordelijk zijn” aangeduid als „andere statistische autoriteiten”.

Institutioneel kader

Institutionele en organisatorische factoren hebben grote invloed op de doelmatigheid en geloofwaardigheid van een statistische autoriteit die Europese statistieken ontwikkelt, produceert en verspreidt. Relevante aspecten zijn professionele onafhankelijkheid, een mandaat voor het verzamelen van gegevens, voldoende middelen, kwaliteitsbewustzijn, statistische geheimhouding, onpartijdigheid en objectiviteit.

BEGINSEL

1

PROFESSIONELE ONAFHANKELIJKHEID

Professionele onafhankelijkheid van statistische autoriteiten ten opzichte van andere beleidsbepalende, regelgevende en bestuurlijke departementen en instanties, als ook ten opzichte van de private sector, waarborgt de geloofwaardigheid van de Europese statistieken.

INDICATOREN

- 1.1: De onafhankelijkheid van nationale statistische autoriteiten en Eurostat van politieke en andere externe beïnvloeding bij de ontwikkeling, productie en verspreiding van statistieken is vastgelegd in wetgeving en gewaarborgd voor andere statistische autoriteiten.
- 1.2: De hiërarchische positie van de hoofden van nationale statistische autoriteiten en Eurostat, alsmede in voorkomend geval ook die van de hoofden van andere statistische autoriteiten is hoog genoeg om toegang tot de politieke en bestuurlijke instanties op hoog niveau te waarborgen. Zij hebben uitstekende beroepskwalificaties.
- 1.3: De hoofden van nationale statistische autoriteiten en Eurostat en, voor zover van toepassing, de hoofden van de andere statistische autoriteiten zijn verantwoordelijk voor een onafhankelijke ontwikkeling, productie en verspreiding van statistieken.
- 1.4: De hoofden van nationale statistische autoriteiten en Eurostat en, voor zover van toepassing, de hoofden van andere statistische autoriteiten zijn als enigen verantwoordelijk voor de statistische methoden, normen en procedures die worden toegepast en voor de inhoud en het moment van publicatie van statistische informatie.
- 1.5: De statistische werkprogramma's worden gepubliceerd en er wordt periodiek verslag uitgebracht over de gerealiseerde vooruitgang.
- 1.6: Statistische informatie wordt duidelijk onderscheiden van politieke en beleidsverklaringen, en wordt apart bekendgemaakt.
- 1.7: Nationale statistische autoriteiten en Eurostat en, voor zover van toepassing, andere statistische autoriteiten geven publiekelijk commentaar op statistische vraagstukken, waaronder kritiek op en misbruik van statistieken, voor zover dit zinvol wordt geacht.
- 1.8: De benoeming van de hoofden van nationale statistische autoriteiten en Eurostat en, voor zover van toepassing, de hoofden van andere statistische autoriteiten geschiedt enkel en alleen op basis van hun professionele bekwaamheid. De redenen voor beëindiging van de ambtstermijn zijn wettelijk vastgelegd en mogen niet in strijd zijn met de professionele of wetenschappelijke onafhankelijkheid.

BEGINSEL

2

MANDAAT VOOR HET VERZAMELEN VAN GEGEVENS

Statistische autoriteiten hebben een duidelijk wettelijk mandaat voor het verzamelen van data voor Europese statistische doeleinden. Overheidsdiensten, ondernemingen, huishoudens en het publiek in ruime zin zijn wettelijk verplicht om op verzoek van statistische autoriteiten toegang te verlenen tot data voor Europese statistische doeleinden of deze data te verstrekken.

INDICATOREN

- 2.1: Het mandaat van statistische autoriteiten om informatie te verzamelen voor de ontwikkeling, productie en verspreiding van Europese statistieken is wettelijk vastgelegd.
- 2.2: Het is statistische autoriteiten wettelijk toegestaan om voor statistische doeleinden gebruik te maken van administratieve data.
- 2.3: Statistische autoriteiten kunnen op wettelijke basis medewerking aan enquêtes afdwingen.

Statistische autoriteiten beschikken over voldoende middelen om te voldoen aan de Europese statistische verplichtingen.

INDICATOREN

- 3.1: De personele, financiële en IT-middelen zijn zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht toereikend om te voldoen aan de huidige statistische behoeften.
- 3.2: De omvang, gedetailleerdheid en kosten van de statistieken staan in juiste verhouding tot de behoeften.
- 3.3: Er zijn procedures om verzoeken voor nieuwe statistieken in het licht van de kosten te beoordelen en te rechtvaardigen.
- 3.4: Er zijn procedures om te beoordelen of alle statistieken nog steeds nodig zijn, of dat sommige ervan kunnen worden stopgezet of beperkt om middelen vrij te kunnen maken.

Statistische autoriteiten verplichten zich ertoe om kwaliteit te leveren. Zij stellen systematisch en periodiek sterke en zwakke punten vast teneinde de kwaliteit van de processen en de producten voortdurend te verbeteren.

INDICATOREN

- 4.1: Het kwaliteitsbeleid is vastgelegd en openbaar. Er is een organisatorische structuur en er zijn instrumenten om kwaliteit te managen.
- 4.2: Er zijn procedures om de kwaliteit van het statistische productieproces vooraf te bepalen en te bewaken.
- 4.3: De kwaliteit van de producten wordt periodiek bewaakt en onderzocht, waarbij ook wordt gekeken naar mogelijke trade-offs, en er wordt gerapporteerd volgens de kwaliteitsdimensies van de Europese statistiek.
- 4.4: De belangrijkste statistische output wordt periodiek grondig beoordeeld, indien nodig ook met behulp van externe deskundigen.

De privacy van de verstrekkers van gegevens (huishoudens, ondernemingen, overheidsdiensten en andere respondenten), het vertrouwelijke karakter van de informatie die zij verstrekken en het uitsluitende gebruik daarvan voor statistische doeleinden zijn absoluut gewaarborgd.

INDICATOREN

- 5.1: De statistische geheimhouding is wettelijk gewaarborgd.
- 5.2: Medewerkers ondertekenen bij hun aanstelling een geheimhoudingsverklaring.
- 5.3: Het opzettelijk verbreken van de statistische geheimhoudingsplicht is strafbaar.
- 5.4: Medewerkers ontvangen richtlijnen en instructies met betrekking tot de bescherming van de statistische geheimhouding in het productie- en publicatieproces. Het geheimhoudingsbeleid is publiek gemaakt.
- 5.5: Er zijn fysieke, technische en organisatorische voorzieningen getroffen om de veiligheid en integriteit van statistische bestanden en databases te beschermen.
- 5.6: Er bestaan strenge protocollen voor externe gebruikers die voor onderzoeksdoeleinden toegang tot statistische microdata hebben.

Statistische autoriteiten ontwikkelen, produceren en verspreiden Europese statistieken met inachtneming van de wetenschappelijke onafhankelijkheid en op objectieve, professionele en transparante wijze, waarbij alle gebruikers gelijkelijk worden behandeld.

INDICATOREN

- 6.1: De statistieken worden op een objectieve manier opgesteld op basis van alleen statistische overwegingen.
- 6.2: Keuzes met betrekking tot databronnen en statistische methoden zijn gebaseerd op statistische overwegingen. Dit geldt ook voor besluiten over de publicatie van statistieken.
- 6.3: Fouten die in gepubliceerde statistieken ontdekt worden, worden zo snel mogelijk gecorrigeerd en de correcties worden gepubliceerd.
- 6.4: Informatie over de gebruikte methoden en procedures is openbaar.
- 6.5: Datum en tijdstip van publicatie van statistische informatie worden vooraf aangekondigd.
- 6.6: Belangrijke herzieningen of wijzigingen van de methoden worden vooraf aangekondigd.
- 6.7: Alle gebruikers hebben op hetzelfde tijdstip dezelfde toegang tot statistische informatie. Bevoorrechte toegang voor externe gebruikers vóór de publicatie van statistische informatie is beperkt en wordt onder controle gehouden en gepubliceerd. Als er lekken optreden, worden de toegangsregelingen herzien om de onpartijdigheid te waarborgen.
- 6.8: De statistische informatie en verklaringen op persconferenties zijn objectief en neutraal.

Statistische processen

Bij het organiseren, verzamelen, verwerken en verspreiden van Europese statistieken nemen statistische autoriteiten de Europese en andere internationale normen, richtlijnen en goede praktijken volledig in acht. De geloofwaardigheid van de statistieken wordt verhoogd door een reputatie van goed management en efficiency. De relevante aspecten zijn deugdelijke methoden, toereikende statistische procedures, een zo gering mogelijke administratieve lastendruk en doelmatigheid.

Aan kwaliteitsstatistieken liggen deugdelijke methoden ten grondslag. Hiervoor zijn geschikte instrumenten, procedures en deskundigheid nodig.

INDICATOREN

- 7.1: Het algemene methodologische kader voor de Europese statistieken is gebaseerd op Europese en andere internationale normen, richtlijnen en goede praktijken.
- 7.2: Er zijn procedures om te waarborgen dat standaardbegrippen, definities en classificaties overal binnen de statistische autoriteit op dezelfde wijze worden toegepast.
- 7.3: Het bedrijfsregister en het bevolkingsregister worden periodiek geëvalueerd en indien nodig aangepast om een hoge kwaliteit te waarborgen.
- 7.4: Nationale classificatiesystemen en de overeenkomstige Europese systemen stemmen volledig met elkaar overeen.
- 7.5: Er worden medewerkers met een relevante academische achtergrond geworven.
- 7.6: Statistische autoriteiten voeren een beleid van voortdurende vakmatige bij- en nascholing van hun medewerkers.
- 7.7: Er is een goede samenwerking met de wetenschappelijke wereld teneinde de methodologie en doeltreffendheid van de gebruikte methoden te verbeteren en waar mogelijk het gebruik van betere instrumenten te bevorderen.

Toereikende statistische procedures, die worden toegepast vanaf het verzamelen tot het fatteren van data, zorgen voor statistieken van hoge kwaliteit.

INDICATOREN

- 8.1:** Wanneer Europese statistieken gebaseerd zijn op administratieve data, moeten de definities en begrippen die voor de administratieve doeleinden worden gebruikt, goed aansluiten bij de definities en begrippen die voor statistische doeleinden worden gebruikt.
- 8.2:** Bij enquêtes worden de vragenlijsten systematisch getest voordat met dataverzameling wordt begonnen.
- 8.3:** De opzet van enquêtes, de steekproeven en de schattingsmethoden zijn deugdelijk en worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien.
- 8.4:** Het verzamelen, invoeren en coderen van data wordt stelselmatig bewaakt en zo nodig herzien.
- 8.5:** Er worden toereikende correctie- en imputatiemethoden gebruikt en deze worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien of bijgewerkt.
- 8.6:** Bijstellingen en herzieningen worden aan de hand van beproefde, transparante standaardprocedures uitgevoerd.
- 8.7:** Statistische autoriteiten zijn betrokken bij het ontwerp van administratieve data teneinde deze data beter geschikt te maken voor statistische doeleinden.
- 8.8:** Met de eigenaren van administratieve data worden afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat men gezamenlijk betrokken is bij het gebruik van deze data voor statistische doeleinden.
- 8.9:** Statistische autoriteiten werken met de eigenaren van administratieve data samen om de kwaliteit van deze data te waarborgen.

De administratieve lastendruk staat in verhouding tot de behoeften van de gebruikers en is niet te zwaar voor de respondenten. Statistische autoriteiten houden de administratieve lastendruk in de gaten en streven naar geleidelijke vermindering ervan.

INDICATOREN

- 9.1:** De omvang en de gedetailleerdheid van verzoeken om data voor Europese statistieken gaan niet verder dan wat absoluut noodzakelijk is.
- 9.2:** De administratieve lastendruk wordt zo breed mogelijk over de enquêtopopulaties gespreid.
- 9.3:** De informatie die van bedrijven wordt verlangd, is voor zover mogelijk direct in hun boekhouding te vinden en beantwoording wordt zo veel mogelijk vergemakkelijkt door gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen.
- 9.4:** Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van administratieve data om te voorkomen dat dezelfde informatie meer dan eens wordt gevraagd.
- 9.5:** Het gemeenschappelijke gebruik van data binnen statistische autoriteiten is gangbare praktijk om overlapping van enquêtes te voorkomen.
- 9.6:** Statistische autoriteiten bevorderen maatregelen die het koppelen van databronnen mogelijk maken, om zo de administratieve lastendruk te verkleinen.

Middelen worden doelmatig ingezet.

INDICATOREN

- 10.1:** Er wordt toezicht gehouden op het gebruik van de beschikbare middelen door de statistische autoriteit door middel van interne en onafhankelijke externe maatregelen.
- 10.2:** Het productiviteitspotentieel van de informatie- en communicatietechnologie wordt optimaal benut voor het verzamelen, verwerken en verspreiden van data.
- 10.3:** Anticiperend op toekomstige behoeften wordt getracht het statistische potentieel van beschikbare administratieve data te verbeteren en rechtstreekse enquêtes te beperken.
- 10.4:** Statistische autoriteiten bevorderen gestandaardiseerde oplossingen die de doeltreffendheid en doelmatigheid bevorderen en voeren deze uit.

Statistische output

De beschikbare statistieken voldoen aan de behoeften van de gebruikers. De statistieken voldoen aan de Europese kwaliteitsnormen en aan de behoeften van Europese instellingen, regeringen, onderzoeksinstituten, het bedrijfsleven en het publiek in het algemeen. Belangrijk daarbij is in welke mate de statistieken relevant, nauwkeurig, betrouwbaar, tijdig, samenhangend en tussen regio's en landen vergelijkbaar zijn en hoe gemakkelijk ze voor gebruikers toegankelijk zijn.

BEGINSEL

11

RELEVANTIE

Europese statistieken voldoen aan de behoeften van de gebruikers.

INDICATOREN

- 11.1: Er zijn procedures voor het raadplegen van gebruikers, voor het toezicht op de relevantie en het nut van bestaande statistieken voor de gebruikers, en voor het onderzoek van hun toekomstige behoeften en prioriteiten.
- 11.2: In het werkprogramma wordt aandacht besteed aan en rekening gehouden met de prioriteit van de behoeften van gebruikers.
- 11.3: De tevredenheid van de gebruikers wordt periodiek onderzocht en er wordt systematisch follow-up gepleegd op deze onderzoeken.

BEGINSEL

12

NAUWKEURIGHEID EN BETROUWBAARHEID

Europese statistieken zijn nauwkeurig en geven een betrouwbaar beeld van de werkelijkheid.

INDICATOREN

- 12.1: Input, tussenresultaten en statistische output worden periodiek beoordeeld en gefiatteerd.
- 12.2: Steekproeffouten en niet-steekproeffouten worden gemeten en systematisch gedocumenteerd aan de hand van Europese normen.
- 12.3: Bijstellingen en herzieningen worden periodiek geanalyseerd teneinde de statistische processen te verbeteren.

BEGINSEL

13

TIJDIGHEID EN PUNCTUALITEIT

Europese statistieken zijn tijdig en worden op het aangekondigde tijdstip gepubliceerd.

INDICATOREN

- 13.1: De tijdigheid van de statistische output voldoet aan Europese en andere internationale normen.
- 13.2: Er is een vast moment van de dag voor de publicatie van Europese statistieken bekendgemaakt.
- 13.3: Bij het bepalen van de frequentie van statistieken wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met de behoeften van de gebruikers.
- 13.4: Afwijking van het tijdschema voor de publicatie wordt van tevoren aangekondigd en toegelicht, en er wordt een nieuwe datum van publicatie vastgesteld.
- 13.5: Voorlopige resultaten waarvan de nauwkeurigheid in geaggregeerde vorm aanvaardbaar is, kunnen worden gepubliceerd wanneer dat nuttig wordt geacht.

Europese statistieken zijn intern en in de tijd samenhangend en vergelijkbaar tussen regio's en landen; het is mogelijk om gerelateerde gegevens uit verschillende bronnen te combineren en gezamenlijk te gebruiken.

INDICATOREN

14.1: De statistieken zijn intern samenhangend en consistent (d.w.z. rekenkundige en boekhoudkundige identiteiten zijn in acht genomen).

14.2: De statistieken zijn vergelijkbaar over een redelijk lang tijdsbestek.

14.3: De statistieken worden op basis van gemeenschappelijke normen ten aanzien van reikwijdte, definities, eenheden en classificaties in de verschillende enquêtes en bronnen opgesteld.

14.4: Statistieken uit verschillende bronnen en met verschillende frequenties worden met elkaar vergeleken en op elkaar afgestemd.

14.5: De vergelijkbaarheid van gegevens uit verschillende landen wordt binnen het Europees statistisch systeem gewaarborgd door periodieke uitwisselingen tussen het Europees statistisch systeem en andere statistische systemen. De lidstaten en Eurostat voeren in nauwe samenwerking methodologische studies uit.

Europese statistieken worden in een duidelijke en begrijpelijke vorm gepresenteerd en op passende en gebruikersvriendelijke wijze gepubliceerd; zij zijn op onpartijdige basis beschikbaar en toegankelijk, met ondersteunende metadata en toelichtingen.

INDICATOREN

15.1: De statistieken en de bijbehorende metadata worden gepresenteerd en gearchiveerd in een vorm die een juiste interpretatie en zinvolle vergelijking mogelijk maakt.

15.2: Bij publicatie wordt gebruikgemaakt van moderne informatie- en communicatietechnologie en waar nodig ook van traditionele papieren uitgaven.

15.3: Zo mogelijk wordt voorzien in maatwerk. Dit maatwerk wordt openbaar gemaakt.

15.4: De toegang tot microdata wordt toegestaan voor onderzoeksdoelinden; hiervoor gelden specifieke regels of protocollen.

15.5: Metadata worden gedocumenteerd aan de hand van gestandaardiseerde metadatasystemen.

15.6: De gebruikers worden op de hoogte gehouden van de methoden die zijn gebruikt in de statistische processen, waaronder het gebruik van administratieve data.

15.7: De gebruikers worden op de hoogte gehouden van de kwaliteit van de statistische output volgens de kwaliteitsdimensies van Europese statistieken.

VOOR MEER INFORMATIE OVER DE PRAKTIJKCODE VOOR EUROPESE STATISTIEKEN

<http://ec.europa.eu/eurostat/quality> — E-mail: ESTAT-QUALITY@ec.europa.eu

